

I. ÚVOD

Štatistické zisťovania o dosiahnutých výsledkoch činnosti verejných knižníc Prešovského samosprávneho kraja za rok 2011 sú spracované na základe formulárov Ročný výkaz o knižnici za rok 2011 KULT(MKSR) 10-01, elektronického spracovania MK SR a Rozborov o činnosti za jednotlivé regionálne knižnice. Knižnica P.O. Hviezdoslava v Prešove v rámci funkcie regionálnej knižnice s krajskou pôsobnosťou spracovala výsledky samostatne, v tabuľkovej forme, s krátkym komentárom podľa jednotlivých okresov a typov knižníc. Súčasťou prehľadu sú aj porovnania a prepočty, ktoré poukazujú na stav knižníc a úroveň poskytovaných knižnično-informačných služieb v kraji.

II. HLAVNÉ ÚLOHY

1. KNIŽNIČNÁ SIŤ

V roku 2011 vykazovalo činnosť spolu **539** verejných knižníc s 21 pobočkami

Z toho :

- 1 regionálna knižnica s krajskou pôsobnosťou + **4 pobočky**
- 6 regionálnych knižníc + **10 pobočiek**
- 16 mestských knižníc + **6 pobočiek**
- 35 obecných knižníc s prof. zamestnancami + **1 pobočka**
- 486 obecných knižníc s neprofesionálnymi zamestnancami

Prehľad o počte knižníc v jednotlivých okresoch:

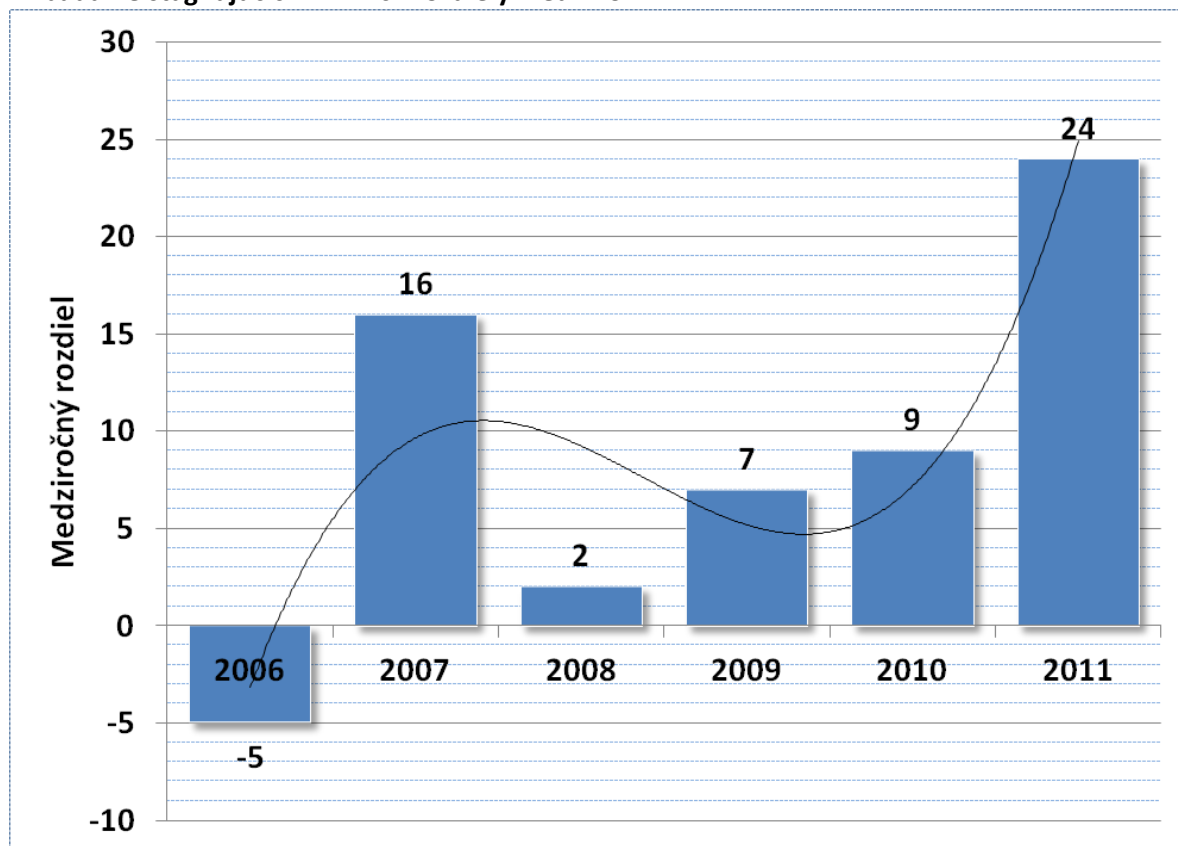
Regionálne knižnice	Okres	Počet RKK	Počet RK	Počet MsK	Počet knižníc s profes. zamest.	Počet knižníc s neprof. zamest.	Počet knižníc spolu	Rozdiel 10/11	Stagn. knižnice	Rozdiel 10/11
Bardejov	Bardejov	0	1	0	8	69	78		18	+3
Humenné	Humenné	0	1	0	2	49	52		20	+4
	Snina	0	0	1	3	21	25		11	+3
	Medzilaborce	0	0	1	0	19	20		7	-1
Poprad	Poprad	0	1	2	3	23	29		1	-2
	Kežmarok	0	0	3	4	27	34		3	0
	Levoča	0	0	2	0	14	16	-1	5	0
Prešov	Prešov	1	0	1	6	75	83	-2	26	+9
	Sabinov	0	0	2	1	36	39	-1	11	+4
St. Ľubovňa	St. Ľubovňa	0	1	1	0	38	40		5	+2
Svidník	Svidník	0	1	1	1	44	46	-1	38	-1
	Stropkov	0	0	1	0	26	27		22	0
Vranov n/T	Vranov n/T	0	1	1	3	45	50		24	+3
Spolu		1	6	16	30	486	544	-5	191	+24

V roku 2011 bolo zrušených 5 knižníc. V okrese Sabinov - 1 knižnica (*Hanigovce*), v okrese Prešov - 2 knižnice (*Seniakovce a Petrovany - zlúčenie so školskou knižnicou*). V okrese Levoča - 1 knižnica (*Vyšné Repaše*) a v okrese Svidník - 1 knižnica (*Jurkova Voľa*). Príčinou ich zrušenia bola najmä dlhodobá stagnácia služieb a malý počet obyvateľov v obci a tým aj nezáujem o knižnično - informačné služby. Mnohé knižnice stagnovali prerušovane od roku 1989.

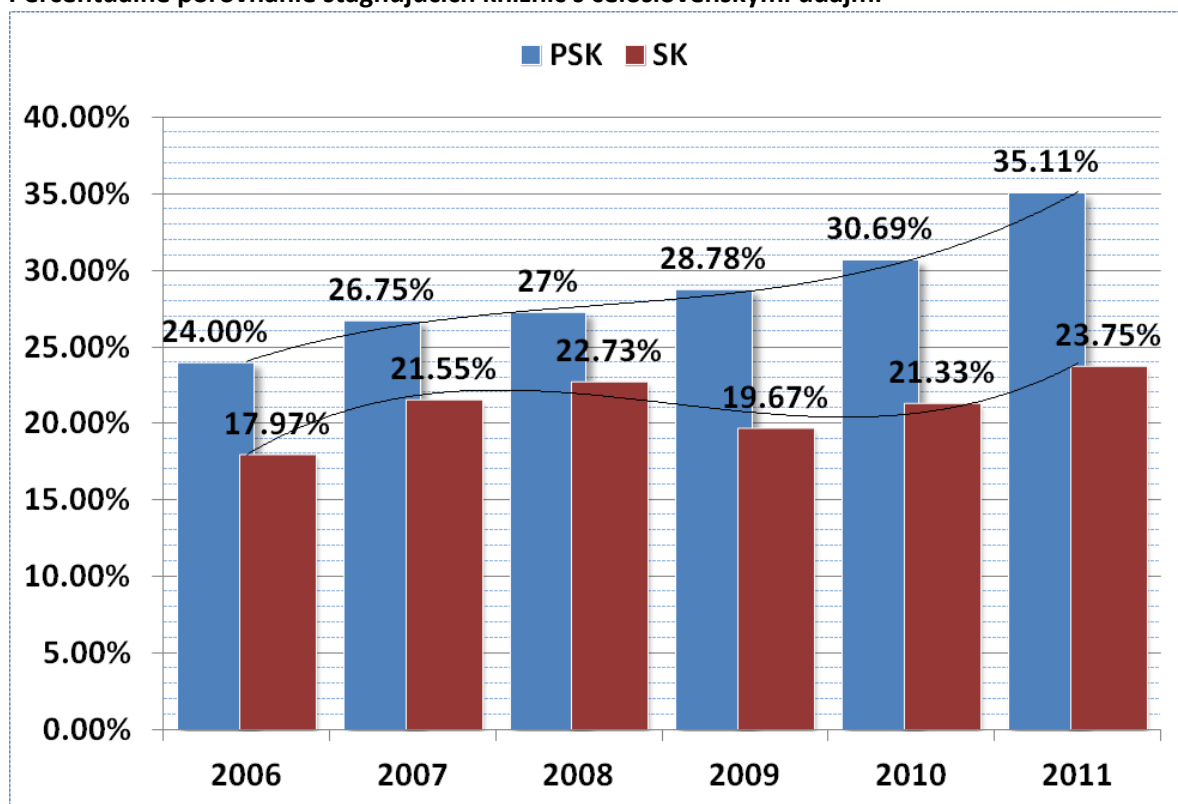
V porovnaní s minulým rokom však ubudlo 5 profesionálnych knižníc, z ktorých sa stali neprofesionálne.

Pribudlo 24 stagnujúcich knižníc a ich počet sa v minulom roku opäť zvýšil na 191. Stagnujúce knižnice pribudli v okresoch Bardejov (5), Humenné (4), Snina (3), Prešov (9), Sabinov (4), Stará Ľubovňa (2) a Vranov nad Topľou (3). Najčastejšími príčinami je nedostatok finančných prostriedkov, personálne a priestorové zabezpečenie. Ako hlavnú príčinu stagnácie knižníc uvádzali zriaďovatelia ekonomickú krízu.

Pribúdanie stagnujúcich knižníc - rozdiely medzi rokmi

Percentuálne porovnanie stagnujúcich knižníc s celoslovenskými údajmi

2. PRÁCA METODICKÝCH ODDELENÍ

Metodická činnosť knižníc spočíva v koordinácii a usmerňovaní odborných činností na vnútroknižničnej, regionálnej, krajskej úrovni. V rámci regionálnej metodiky sa pracovníci zameriavajú najmä na poradenskú a konzultačnú činnosť.

Na metodických oddeleniach pracuje spolu 6 pracovníčok. Bardejov - 1, Humenné - 1, Poprad - 0,5, Prešov - 1, Stará Ľubovňa - 0,5, Svidník - 1, Vranov - 1. Tieto poskytujú metodické poradenstvo a pomoc celkom **532** mestským a obecným knižniciam. V roku 2011 urobili spolu 155 metodických návštev a poskytli 1926 metodických konzultácií. Pomoc poskytujú pri revíziách fondov, nákupe nových kníh, alebo vypracovávaní projektov a žiadostí o grant.

Ani v jednej knižnici sa metodičky nevenujú naplno obecným knižniciam. Okrem týchto služieb majú metodičky vo svojej náplni aj marketingové a propagačné aktivity knižnice, správu siete, správu webstránky a pod.

III. HLAVNÉ UKAZOVATELE KNIŽNIČNÝCH ČINNOSTÍ

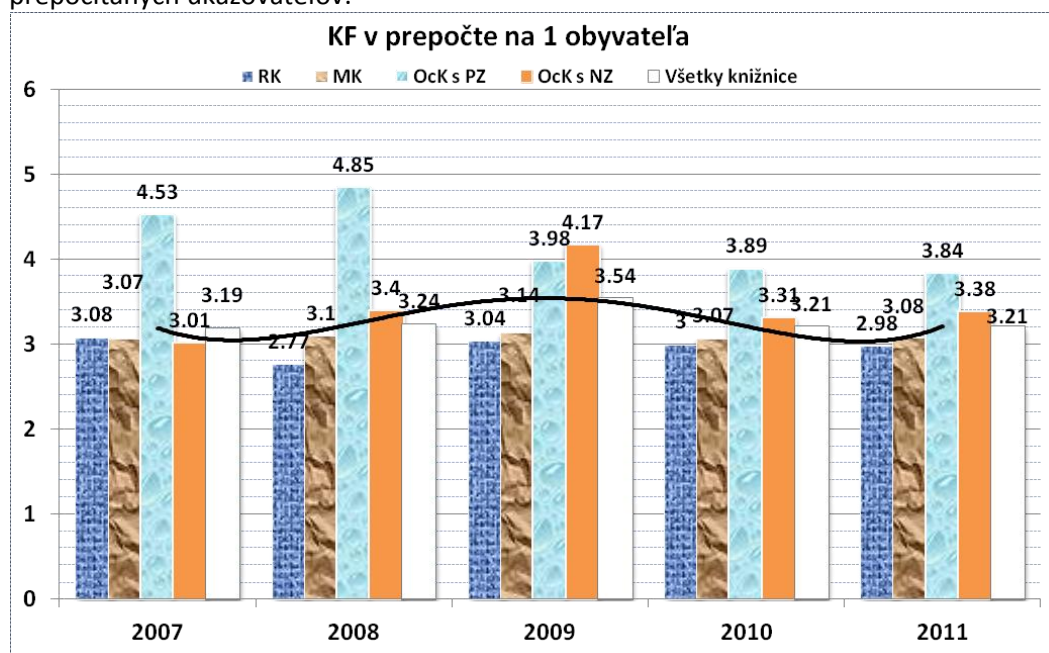
1. KNIŽNIČNÉ FONDY VO FUNGUJÚCICH KNIŽNICIACH

V roku 2011 obsahovali knižničné fondy knižníc v Prešovskom kraji celkom **2 184 838** knižničných jednotiek. Oproti predchádzajúcemu roku je to pokles o 74 694 kn.j. Zo štatistického rozboru sme vylúčili aj všetky stagnujúce knižnice, teda ich fond sa do štatistického zisťovania nezapočítava. Hlavnou príčinou poklesu je zrušenie 5 neprofesionálnych knižníc. Ich fondy existovali už len formálne, alebo knihy boli také zastarané a poškodené, že ich bolo nutné všetky vyradiť. Knižnice celkovo vyradili **42 974** knižničných jednotiek

Stav fondov vo fungujúcich knižniciach

	Knižničné jednotky	Rozdiel 2010/11	Index rastu
Regionálne knižnice	787 653	- 7 322	99,08
Mestské knižnice	400 798	+2 48	100,06
Ock s profesionálnymi z.	273 963	-46 258	83,12
Ock s neprofesionálnymi z.	768 682	-21 362	97,30
Knižnice spolu	2 184 838	-74 694	96,69

Neustále pribúdanie stagnujúcich knižníc skresľuje priemerné ukazovatele - najmä KF na používateľa, či obyvateľa. Preto sú tieto prepočty dosť nepresné, napriek tomu môžeme z grafov vybrať vývojové trendy prepočítaných ukazovateľov.

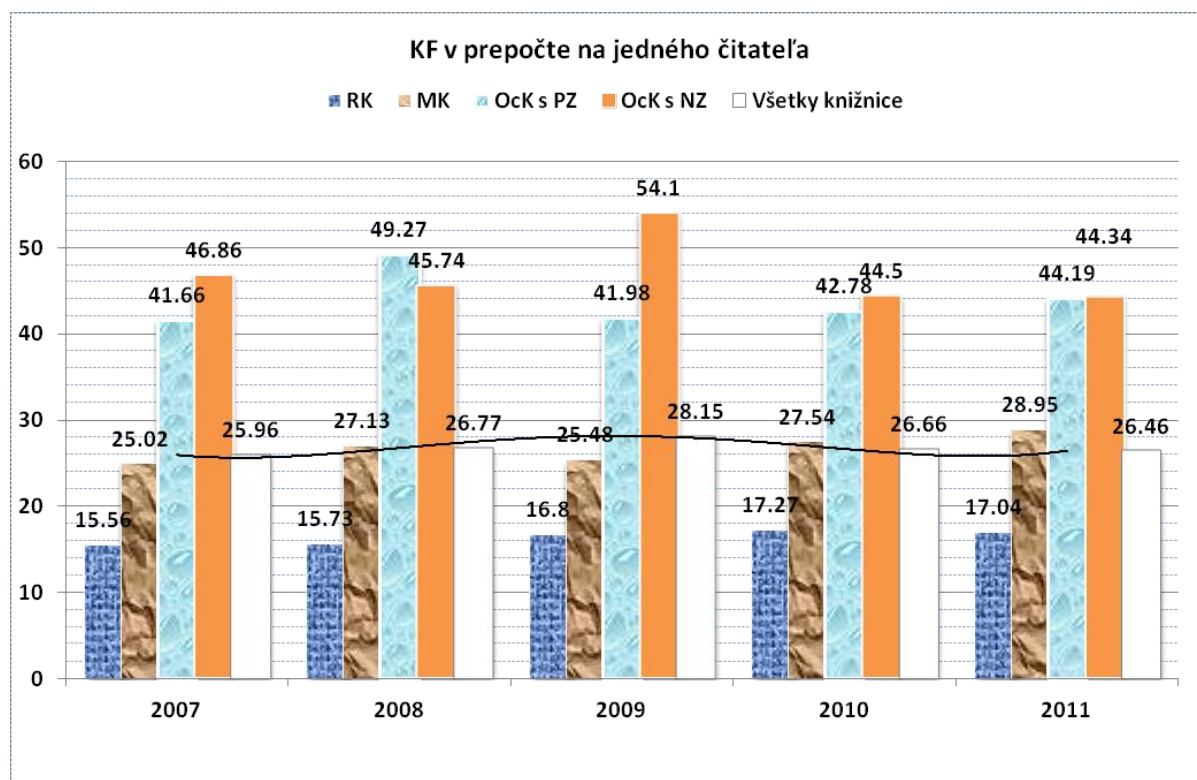

Priemery dosiahnuté v jednotlivých typoch knižníc PK:

	Zväzky na obyvateľa				Zväzky na používateľa			
	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
Regionálne knižnice	2,77	3,04	3,00	2,98	15,73	16,80	17,27	17,04
Mestské knižnice	3,097	3,14	3,07	3,08	27,13	25,48	27,54	28,95
Ock s profesionálnymi z.	4,85	3,98	3,89	3,84	49,27	41,98	42,78	44,19
Ock s neprofesionálnymi z.	3,40	4,17	3,31	3,38	45,74	54,10	44,50	44,34
Knižnice spolu	3,24	3,54	3,21	3,21	26,77	28,15	26,66	26,46

Celokrajský priemer zv. na obyvateľa je rovnaký ako v minulom roku - **3,21**. Oproti celoslovenskému priemeru (**3,30**) je to menej o 0,09 zv. Zväzky na 1 používateľa v kraji mierne poklesli z **26,66** na **26,46**. V porovnaní so Slovenskom 34,03 je to menej o 7,57 zv

Čo sa týka poradia okresov, tak najviac **zv. na obyvateľa** je v okrese Svidník (6,83), nasledujú Medzilaborce (5,48) a Stará Ľubovňa (4,11). Toto poradie sa za posledné roky nezmenilo. V **zväzkoch na používateľa** vedú Medzilaborce (104,73), nasleduje Stropkov (60,95), Svidník (38,54) a Snina (35,08).

Regionálne knižnice zväzky na 1 obyvateľa:

1.	Svidník	8,22
2.	Stará Ľubovňa	3,59
3.	Vranov nad Topľou	3,19
4.	Humenné	3,14
5.	Poprad	2,64
6.	Prešov	2,47
7.	Bardejov	2,44
	PRIEMER	2,98

a na 1 používateľa:

1.	Svidník	38,96
2.	Prešov	19,88
3.	Stará Ľubovňa	16,06
4.	Vranov nad Topľou	15,11
5.	Humenné	14,42
6.	Poprad	14,04
7.	Bardejov	13,23
	PRIEMER	17,04

V prepočte zv. na 1 obyvateľa v RK sa dosiahlo **2,98 zv.**, čo je oproti minulému roku (**3,00 zv.**) nepatrný rozdiel (0,02) a na 1 používateľa knižnice v kraji dosiahli v priemere **17,04 zv.** oproti **16,80 zv.** Tento ukazovateľ stúpol o **0,24 zv.**

1.1 PRÍRASTKY

V roku 2011 prírastok knižničných jednotiek vo verejných knižniciach v kraji stúpol z **33 093** na **36 233** zv. Je to nárast takmer o 10%.

	Prírastky kúpou				Prírastky inou formou			
	2009	2010	2011	%	2009	2010	2011	%
Regionálne knižnice	11 386	10 348	15 572	150,48	3 367	2 749	2 964	107,82
Mestské knižnice	6 013	6 160	5 18	81,46	904	934	688	73,66
Ock s profesionálnymi z.	3 104	2 577	2 068	80,25	640	662	729	110,12
Ock s neprofesionálnymi z.	5 653	4 658	5 204	111,72	4 408	5 005	3 990	79,72
Všetky knižnice	26 192	23 743	27 862	117,35	9 319	9 350	8 371	89,53

Výrazne si polepšili regionálne knižnice, ktoré nakúpili o 50% viac nových kníh ako v minulom roku. Vďaka príspevku od PSK knižnice nakúpili spolu o 5 224 nových kníh viac než v roku 2010.

RK v prírastkoch kúpou

	RK	Prírastky kúpou			
		2009	2010	2011	% rozdiel
1.	Bardejov	1 077	842	710	-15,68
2.	Humenné	1 055	829	1 506	+81,66
3.	Poprad	2 740	2 010	3 613	+89,75
4.	Prešov	2 582	2 613	4 454	+70,46
5.	St. Ľubovňa	1 175	864	1 426	+65,05
6.	Svidník	714	768	1 497	+94,92
7.	Vranov n. T.	2 043	2 422	2 366	-2,31
Spolu		11 386	10 348	15 572	+50,48

RK v prírastkoch inou formou

	RK	Prírastky inou formou			
		2009	2010	2011	% rozdiel
1.	Bardejov	107	131	56	-57,25
2.	Humenné	164	253	180	-28,85
3.	Poprad	479	634	524	-17,35
4.	Prešov	1 728	1 117	1 466	+31,24
5.	St. Ľubovňa	224	188	156	-17,02
6.	Svidník	327	304	378	+24,34
7.	Vranov n. T.	338	122	204	+67,21
Spolu		3 367	2 749	2 964	+7,82

Najviac kníh nakúpila Knižnica P.O.Hviezdoslava v Prešove (**4 454 zv.**) a Podtatranská knižnica v Poprade (**3 613 zv.**) Ak porovnáme prírastok kúpou s minulým rokom, percentuálne si najviac prilepšil Svidník, kde nakúpili o **94,92%** zv. viac ako v predchádzajúcom roku a tiež Poprad, ktorý nakúpil o **89,75%** viac. V rámci prírastkov inou formou, najviac oproti roku 2010 získala knižnica vo Vranove nad Topľou, až o **67,21%** kn.j viac.

RK - prírastok kúpou na 1 obyvateľa

1.	Svidník	0,13
2.	Vranov nad Topľou	0,10
3.	Stará Ľubovňa	0,09
4.	Poprad	0,07
5.	Prešov	0,05
6.	Humenné	0,04
7.	Bardejov	0,02
PRIEMER		0,06

a na 1 používateľa:

1.	Poprad	2,78
2.	Stará Ľubovňa	2,61
3.	Prešov	2,19
4.	Bardejov	2,03
5.	Vranov nad Topľou	1,45
6.	Humenné	1,12
7.	Svidník	0,67
PRIEMER		1,91

Najviac kníh na jedného obyvateľa nakúpila RK vo Svidníku (**0,13**), naopak v prepočte na jedného čitateľa nakúpila zo všetkých RK najmenej (**0,67**). Svojim používateľom najviac nových kníh doprial Podtatranská knižnica v Poprade, až **2,78** zv. na jedného používateľa. V porovnaní s ostatnými regionálnymi knižnicami na Slovensku (**0,29 zv./1 čit.**) je to nadpriemerný stav a to, ako bolo už spomenuté, vďaka príspevku na nákup KF od nášho zriaďovateľa.

1.2 OBRAT FONDOV PODĽA TYPOV KNIŽNÍC

Obrat fondov je údaj, vďaka ktorému môžeme zistiť, priemerne koľkokrát bol jeden dokument KF počas roka požičaný. Tento údaj je dosť dôležitý lebo svedčí o cirkulácii a kvalite dopĺňovania fondov. **V knižniciach PSK bol obrat 1,06 výpožičiek na 1 dokument.** Oproti minulému roku je to opäť mierny nárast (**+0,02**).

Obrat fondov 2005 - 2011 v knižniciach PSK:

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Regionálne knižnice	2,81	2,55	2,55	2,18	1,97	1,91	1,91
Mestské knižnice	1,28	1,25	1,25	1,26	1,13	1,15	1,18
Ock s profesionálnymi z.	0,63	0,62	0,62	0,51	0,58	0,56	0,53
Ock s neprofesionálnymi z.	0,30	0,32	0,32	0,29	0,25	0,28	0,30
Všetky knižnice	1,30	1,23	1,11	1,08	0,98	1,04	1,06

Už v minulom roku začal celkový obrat fondov v rámci knižníc PSK konečne stúpať. Okrem obecných knižníc s neprofesionálnym zamestnancom stúpol v každom type knižníc. V RK sa obrat fondu nezmenil. Tento ukazovateľ znovu potvrdzuje fakt, že knižnice sa začínajú intenzívnejšie zameriavať na revízie KF, systematicky vyradujú zastarané knihy a rôznymi prostriedkami sa snažia svoje fondy sprístupňovať a obnovovať.

Vývoj obratu fondov v rámci regionálnych knižníc:

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1. Bardejov	3,86	3,91	3,90	2,34	2,46	2,03
2. Humenné	1,72	1,62	1,50	1,40	1,25	1,12
3. Poprad	2,80	2,85	2,82	2,82	2,07	2,78
4. Prešov	2,74	1,87	2,00	2,07	2,07	2,19
5. Stará Ľubovňa	2,61	2,67	2,67	2,27	2,06	2,61
6. Svidník	1,97	1,62	1,05	0,87	0,84	0,67
7. Vranov n/ Topľou	2,03	1,84	1,63	1,59	1,35	1,45
Všetky knižnice	2,56	2,24	2,18	1,97	1,91	1,91

Z tabuľky môžeme vyčítať, že najviac bola jedna kniha vypožičaná v Poprade (2,78), v Starej Ľubovni (2,61) a v Prešove (2,19). Najmenej vo Svidníku (0,67).

1.3 PERIODIKÁ

Za posledné dva roky (2009 - 2010) sme zaznamenali stúpajúci trend v počte odoberaných periodík. V roku 2011 však klesol počet titulov z **964** na **875** (-89), naopak počet exemplárov odoberaných periodík stúpol z **1 063** na **1 102** (+39).

Počet titulov a počet exemplárov periodík

	Počet titulov				Počet exemplárov			
	2009	2010	2011	Rozdiel 2010/11	2009	2010	2011	Rozdiel 2010/11
Regionálne knižnice	515	552	491	-61	614	648	577	-71
Mestské knižnice	216	174	163	-11	231	186	176	-10
Ock s profesionálnymi z.	71	70	43	-27	148	100	43	-57
Ock s neprofesionálnymi z.	73	52	56	+4	109	65	56	-9
Spolu	875	848	753	-95	1102	1043	852	-200

V tabuľke môžeme vidieť, klesajúci trend v počte odoberaných titulov i exemplárov periodík. Počet odoberaných periodík v PSK celkovo poklesol o **- 95 titulov a až o - 200 exemplárov**. Počet zahraničných titulov oproti roku 2010 opäť klesol, z **51** na **48** titulov. (-3) Mierne stúpol počet titulov v obecných knižniciach s NZ z **52** na **56**, ale naopak klesol v obecných knižniciach s PZ až o **- 27**. Sčasti to súvisí aj s odprofesionalizovaním 5 knižníc.

Z regionálnych knižníc najväčší počet titulov odoberá Knižnica P.O.Hviezdoslava v Prešove (**135 - štandard je 200 - 300**) Podtatranská knižnica v Poprade (**104 - štandard je 150 - 200**) a Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou (**76 - štandard je 100 - 150**).

Odporúčané štandardy spĺňa len jedna RK - v Starej Ľubovni (55 - štandard je 50 - 100 titulov)

2. POUŽÍVATELIA

Počet registrovaných používateľov vo verejných knižniciach PSK v roku 2011 bol **82 565**, čo je znovu o **-2 177** menej ako v minulom roku. Takýto trend pretrváva už niekoľko rokov. Veľký súvis vidíme v tom, že mnohokrát jeden preukaz používajú viacerí čitatelia, najmä v rodinách. To nás privádza k zvažovaniu poskytnúť čitateľom možnosť rodinného zápisného, alebo rodinného čitateľského preukazu, aby sme mohli kontrolovať takýchto neregistrovaných čitateľov, využívajúcich služby knižníc.

Ďalšiu príčinu neustáleho poklesu používateľov vidíme v slabej konkurencieschopnosti knižníc. Popularita knižníc sa udržiava hlavne vďaka moderným informačným technológiám, najmä internetu. Veľmi dôležitým faktorom je pravidelné a dostatočné dopĺňanie knižničného fondu.

Jedným zo závažných dôvodov je slabý marketing knižníc, ktorý sa však už pomaly ujíma, najmä vo väčších verejných knižniciach.

Počet používateľov podľa typu knižníc a medziročný percentuálny rozdiel:

	Počet používateľov					
	2007	2008	2009	2010	2011	2010/11
Regionálne knižnice	52 714	51 028	48 015	46 044	46 231	+0,41%
Mestské knižnice	15 960	14 759	15 607	14 542	13 843	-4,81%
Ock s profesionálnymi z.	8 065	6 824	6 450	6 404	5 153	-19,53
Ock s neprof. z.	20 864	21 350	19 158	17 752	17 338	-2,33
Všetky knižnice	97 603	93 961	89 230	84 742	82 565	-2,57

V roku 2011 sme opäť zaznamenali celkový pokles používateľov takmer vo všetkých typoch knižníc. Naopak, intenzívny nákup knižničného fondu, ktorý sme už spomínali, ovplyvnil počet čitateľov v RK, ktorý po niekoľkých stúpol, aj keď len o +0,41%, ale po toľkých rokoch to považujeme za veľké pozitívum. Na tomto príklade máme možnosť overiť si, že s nárastom nákupu nových kníh, môže narásť aj počet čitateľov. Čiže najväčší vplyv na pokles čitateľov v minulých rokoch v knižniciach, má nedostatočný nákup nových kníh.

V rámci okresov stúpol počet používateľov iba v Humennom (**8 851**), v Medzilaborciach (**528**), Prešove (**15 295**) a v Snine (**2 359**).

Počet používateľov v RK

		2007	2008	2009	2010	2011	% rozdiel 2010/11
1.	Bardejov	7 076	7 076	6 129	6 264	6 164	-1,6
2.	Humenné	7 407	6 527	7 117	7 298	7 547	+3,41
3.	Poprad	10 003	12 288	10 206	10 208	10 217	+0,09
4.	Prešov	15 493	11 546	11 580	10 419	11 276	+8,23
5.	Stará Ľubovňa	3 648	3 870	3 801	3 591	3 664	+2,03
6.	Svidník	3 731	4 309	3 691	3 173	2 498	-21,27
7.	Vranov n/ Topľou	5 356	5 412	5 491	5 091	4 865	-4,44
	RK spolu	52 714	51 028	48 044	46 044	46 231	+0,41

Počet používateľov oproti roku 201 vzrástol v štyroch knižniciach. V Humennom, Poprade, Prešove a v Starej Ľubovni. Ukazovateľom s väčšou váhou je percento registrovaných používateľov z počtu obyvateľov.

Percento registrovaných používateľov z počtu obyvateľov:

	2007	2008	2009	2010	2011	rozdiel 2010/11
Regionálne knižnice	19,77	17,63	18,08	17,38	17,49	+0,11
Mestské knižnice	12,29	11,39	12,32	11,16	10,62	-0,54
Ock s profesionálnymi z.	10,86	9,84	9,49	9,08	8,68	-0,4
Ock s neprofesionálnymi z.	6,43	7,44	7,72	7,44	7,62	+0,18
Spolu	12,28	12,12	12,54	12,03	12,11	+0,08

Pod tohtoročným celoslovenským priemerom **9,7%** používateľov z počtu obyvateľov je z 5 okresov Levoča, Medzilaborce, Sabinov, Snina a Stropkov. Všetky ostatné okresy sú v rámci tohto ukazovateľa nad celoslovenským priemerom. Najvyššie % používateľov z počtu obyvateľov je vo Svidníku (**17,71%**), Humennom (**17,42%**) a v Bardejove (**14,44%**). Znamená to, že knižnice sú v týchto okresoch, obyvateľmi využívané najviac.

Dosiahnuté percento používateľov z počtu obyvateľov v RK:

	RK	2007	2008	2009	2010	2011	štandard - základná úroveň
1.	Bardejov	21,19	21,18	18,35	18,76	18,48	15
2.	Humenné	21,19	18,70	20,42	21,02	21,80	15
3.	Poprad	18,19	22,42	18,73	18,78	18,83	14
4.	Prešov	16,91	12,62	12,70	11,45	12,41	13
5.	Stará Ľubovňa	22,22	23,69	23,21	21,88	22,36	18
6.	Svidník	30,52	12,21	30,51	26,65	21,10	18
7.	Vranov n/Topľou	23,23	23,39	23,75	22,00	21,09	15

Potešujúcim zistením je, že všetky knižnice, okrem Prešova, sa nachádzajú nad základným štandardom, aj keď prešov si polepšil, od dosiahnutia štandardu ho delí ešte **0,59**.

2.1 DETSKÍ POUŽÍVATELIA DO 15 ROKOV

Percento detských čitateľov z celkového počtu používateľov v posledných rokoch neustále klesá. Aj v roku 2011, opäť kleslo z **42,47** na **41,59**.

Najvyššie percento používateľov do 15 rokov je stále v knižniciach s neprofesionálnymi pracovníkmi (**61,56%**) a profesionálnymi pracovníkmi (**61,38%**), kde tento počet mierne vzrástol. Nárast sme zaznamenali ešte v mestských knižniciach z **36,52%** na **39,52%** - až o **3%**

Percento detských používateľov z celkového počtu používateľov v jednotlivých typoch knižníc:

	2007	2008	2009	2010	2011
Regionálne knižnice	33,00	34,70	34,74	33,83	32,50
Mestské knižnice	40,91	38,73	37,68	36,52	39,52
Ock s profesionálnymi z.	63,61	61,43	62,62	59,81	61,38
Ock s neprofesionálnymi z.	65,77	64,66	64,67	63,49	61,56
Spolu	43,83	44,08	43,55	42,47	41,59

Z regionálnych knižníc je stále najvyššie percento detí z celkového počtu používateľov zaregistrovaných v Podduklianskej knižnici vo Svidníku, kde fungujú bibliobusy priamo so zástavkami aj pri školách, hoci v tomto roku tento údaj vo Svidníku poklesol o **1,82%**. Pokles zaznamenávame vo všetkých regionálnych knižniciach. Tento údaj neustále klesá už od roku 2008. kedy sme zaznamenali posledný nárast.

Dosiahnuté percento detí z počtu používateľov v RK:

	RK	2007	2008	2009	2010	2011	Počty
1.	Bardejov	35,97	35,98	36,78	37,32	36,78	2 267
2.	Humenné	34,20	37,78	32,71	32,08	30,87	2 330
3.	Poprad	18,19	27,60	30,87	30,56	29,92	3 057
4.	Prešov	26,62	35,79	33,69	32,58	30,76	3 468
5.	Stará Ľubovňa	34,38	37,16	36,89	35,70	32,07	1 175
6.	Svidník	43,63	44,65	46,49	46,14	44,32	1 107
7.	Vranov n/ Topľou	37,94	33,48	32,74	32,14	33,36	1 623
Všetky RK		33	34,70	34,47	33,83	32,50	15 027

2.2 NÁVŠTEVNOSŤ

V roku 2011 verejné knižnice v Prešovskom kraji navštívilo **879 415** návštevníkov, ktorým boli poskytnuté knižnično-informačné služby. Je to **o 33 636 (+3,98% %)** viac ako v roku 2010. Z toho počet návštevníkov podujatí bol **121 569**. Počet návštevníkov stúpol v regionálnych knižniciach **(+ 9,54%)** a obecných knižniciach s NZ **(+ 3,98)**.

Návštevnosť jednotlivých typov knižníc:

	2007	2008	2009	2010	2011	% rozdiel 2010/11
Regionálne knižnice	494 411	538 093	535 728	496 851	544 241	+9,54
Mestské knižnice	162 136	193 350	194 690	195 070	193 776	-0,66
Ock s profesionálnymi z.	61 005	68 847	70 010	67 975	52 234	-23,16
Ock s neprofesionálnymi z.	97 732	103 323	96 175	85 883	89 164	+3,82
Všetky knižnice	815 284	903 613	896 603	845 779	879 415	+3,98

Z regionálnych knižníc najviac stúpol počet návštevníkov vo Vranove **(+51,77%)** a v Starej Ľubovni **(+36,50%)**.

V súčasnej dobe je veľmi dôležité sledovanie návštevníkov online služieb, ktoré sú jednou z hlavných príčin úbytku fyzických návštevníkov. Mnohí si riadia svoje knižničné kontá cez internet, prolongujú si výpožičky prostredníctvom online katalógu, ktorý je veľmi užitočný aj pri vytváraní rešerší. V minulosti za týmito službami museli prísť do knižnice, dnes im postačí využívať domáci počítač s internetom.

Návštevnosť online služieb knižníc: (návštevy webstránok a online katalógu)

	2007	2008	2009	2010	2011	% rozdiel 10/11
Regionálne knižnice	83 284	91 072	235 516	308 705	225 377	-27
Mestské knižnice	2 856	10 255	2217	19 216	63 592	+330
Ock s profesionálnymi z.	0	150	0	10 453	2 930	-72
Ock s neprofesionálnymi z.	100	0	0	1 164	783	-32
Všetky knižnice	86 240	101 477	237 733	339 538	292 682	-14

V tejto tabuľke sú spojené údaje návštevnosti webstránok a online katalógov. Nie je to veľmi presné porovnanie, pretože ešte stále sa formuje spôsob sledovania takýchto údajov, ale išlo nám hlavne o vykreslenie situácie v rámci návštevnosti online služieb knižníc. Ukazovateľ návštevnosti online služieb bol po prvýkrát vykazovaný v roku 2010.

V globále, návštevnosť knižníc neklesá, skôr naopak, no s novým smerovaním knižnično - informačných služieb je rozdelená medzi viaceré ukazovatele, ktoré v minulosti sledované neboli.

3. VÝPOŽIČKY

V roku 2011 sa vo verejných knižniciach prešovského kraja vypožičalo absenčne aj prezenčne celkom **2 449 652** knižničných dokumentov.

Výpožičky v jednotlivých typoch knižníc:

	2007	2008	2009	2010	2011	%
Regionálne knižnice	1 834 792	1 747 877	1 586 906	1 519 167	1 501 939	-1,13
Mestské knižnice	494 492	504 065	447 849	460 536	471 250	+2,33
Ock s profesionálnymi z.	200 043	70 619	157 541	152 727	119 758	-21,59
Ock s neprofesionálnymi z.	277 097	286 510	257 356	220 204	228 109	+3,59
Všetky knižnice	2 806 424	2 709 516	2 449 652	2 352 634	2 321 056	-1,34

Rovnako ako u používateľov, aj vo výpožičkách zaznamenávame pokles od roku 2002. V roku 2011 je to **o 31 578 menej** ako v roku 2010. Vývoj realizovaných výpožičiek v Prešovskom kraji má naďalej klesajúcu tendenciu, aj keď počet výpožičiek klesol vo všetkých druhoch knižníc takmer iba o **1,34%**.

Najviac poklesli výpožičky v knižniciach s profesionálnym zamestnancom (**-21,59%**), kde príčinou je odprofesionalizovanie 5 knižníc a domnievame sa, že práve preto v rámci neprofesionálnych knižníc stúpili výpožičky o **3,59 %**. Počet výpožičiek stúpol ešte v mestských knižniciach **o 2,33%**

Výpožičky v regionálnych knižniciach PSK

	RK	2007	2008	2009	2010	2011	%
1.	Bardejov	330 162	330 208	200 075	200 125	165 500	-17,3
2.	Humenné	193 534	166 105	155 154	136 991	122 159	-10,3
3.	Poprad	392 074	392 100	398 254	398 196	398 190	0
5.	Prešov	467 551	471 773	487 454	469 548	490 896	+4,55
4.	Stará Ľubovňa	168 149	170 395	145 391	133 746	153 495	+14,77
6.	Svidník	153 719	100 050	83 337	81 445	65 066	-20,11
7.	Vranov n/ Topľou	129 603	117 246	117 241	99 116	106 633	+7,58
SPOLU		1 834 792	1 747 877	1 586 906	1 519 167	1 501 939	-1,13

V regionálnych knižniciach výpožičky mierne poklesli o -1,13%. Počet výpožičiek stúpol v Starej Ľubovni (+14,77%), vo Vranove nad Topľou (+7,58%) a v Prešove (+4,55)

Regionálne knižnice

výpožičky na 1 obyvateľa

1.	Bardejov	4,96
2.	Humenné	3,53
3.	Poprad	7,34
4.	Prešov	5,40
5.	Stará Ľubovňa	9,37
6.	Svidník	5,50
7.	Vranov nad Topľou	4,62
PRIEMER		5,68

a na 1 používateľa:

1.	Bardejov	26,85
2.	Humenné	16,19
3.	Poprad	38,97
4.	Prešov	43,53
5.	Stará Ľubovňa	41,89
6.	Svidník	26,05
7.	Vranov nad Topľou	21,92
PRIEMER		32,49

V roku 2011 bol počet výpožičiek na 1 obyvateľa v RK **5,68**, na jedného používateľa **32,49**. Najviac výpožičiek na jedného obyvateľa bolo v Starej Ľubovni (**9,37**) a najviac výpožičiek na jedného používateľa bolo v Prešove (**43,53**). Čo sa týka výpožičiek, práve tieto ukazovatele sú v rámci štatistiky najrelevantnejšie.

Regionálne knižnice sa v počte výpožičiek na 1 obyvateľa nachádzajú väčšinou pod štandardom. Na základnej úrovni je Knižnica v Prešove (**5,40 - štandard 5**), Poprad (**7,34 - štandard 6**) a Stará Ľubovňa (**9,37 - štandard 8**). Najaktívnejší používatelia v Prešove (**45,07**), v Poprade (**39,01**), a v Starej Ľubovni (**37,24**) naopak najmenej aktívni boli v roku 2010 vo Vranove n/Topľou (**19,47**) a v Humennom (**18,77**). Celkovo počet výpožičiek na obyvateľa poklesol z (**5,74**) na (**5,68**), tiež na 1 používateľa z (**32,99**) na (**32,49**).

Počet výpožičiek v prepočte podľa typov knižníc:

	na 1 obyvateľa			na 1 používateľa		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Regionálne knižnice	5,98	5,74	5,68	33,05	32,99	32,49
Mestské knižnice	3,53	3,53	3,62	28,70	31,67	34,04
Ock s profesionálnymi z.	2,32	2,17	2,02	24,42	23,85	23,24
Ock s neprofesionálnymi z.	1,04	0,92	1,00	13,43	12,40	13,16
Knižnice spolu	3,44	3,34	3,41	27,45	27,76	28,11

Celkový počet výpožičiek v prepočte na 1 obyvateľa konečne stúpol, podľa druhu knižníc najmä v mestských. Čo sa týka prepočtu výpožičiek na 1 používateľa, ten oproti minulému roku stúpol tiež a to najmä kvôli mestským knižniciam, kde tento údaj ako u jediného druhu knižníc rastie už tretí rok po sebe.

V porovnaní so štandardami (Ock - 1 až 3, RK 5 - 10), základnú úroveň dosiahli a mierne prekonalí iba obecné knižnice nachádzajúce sa v obciach s počtom obyvateľov do 3000.

Počet výpožičiek na 1 obyvateľa sa v jednotlivých okresoch pohybuje v rozmedzí od najnižšieho: Sabinov **2,04** po **5,24** v okrese Svidník.

Z okresov najnižší počet výpožičiek na 1 používateľa dosahuje Vranov nad Topľou **17,48** a najvyšší Stropkov **50,12** a Medzilaborce **48,89**.

3.1 MEDZIKNIŽNIČNÁ VÝPOŽIČNÁ SLUŽBA

Medziknižničná výpožičná služba

	MVS iným knižniciam				MVS z iných knižníc			
	2009	2010	2011	10/11 %	2009	2010	2011	10/11 %
Regionálne knižnice	1 261	1 046	1 171	+11,95	3 424	3 799	3 503	-7,79
Mestské knižnice	168	158	111	-29,74	2 410	2 035	1 628	-20
Ock s profesionálnymi z.	15	15	16	+6,66	142	197	231	+17,25
Ock s neprofesionálnymi z.	0	0	0	0	18	15	0	-100
Knižnice spolu	1444	1 219	1 298	+6,4	5994	6 046	5 732	-5,19

Počet MVS iným knižniciam v roku 2011 stúpol. V Prešovskom kraji bolo zaznamenaných **1 298** MVS iným knižniciam, čo je viac o **6,4 %** ako v roku 2010. MVS z iných knižníc naopak klesli na **5 732**. Rozdiel oproti roku 2010 je **-5,19%** MVS z iných knižníc. V RK sa zvýšil počet MVS iným knižniciam o **+11,95%**. Obidva údaje stúpili iba v profesionálnych knižniciach.

IV. ĎALŠIE UKAZOVATELE

1. VZDELÁVACIE A KULTÚRNO-SPOLOČENSKÉ AKTIVITY

Kultúrno-vzdelávacie podujatia sú už neodmysliteľnou súčasťou knižničnej práce. Knižnice organizujú tieto aktivity na podporu a propagáciu čítania, literatúry, ale aj spoločenských záujmov používateľov. Okrem tradičných besied a hodín informačnej výchovy sa v knižniciach čoraz viac hovorí o komunitných záujmových aktivitách, smerujúcich k zastrešovaniu záujmových skupín. Ide tu o napríklad o informačné vzdelávanie – kurzy pre seniorov, nezamestnaných, znevýhodnených a klubové stretnutia.

Ďalej knižnice organizujú veľké projekty zamerané na populárno - náučné vzdelávanie a verejné oslovenie verejnosti. Väčšia časť podujatí je zameraná na deti a mládež, kde sa im snažia ponúknuť alternatívu vzdelávania formou netradičných podujatí, ako sú tvorivé dielne, dramatizácie rozprávok a povestí a pod.

V roku 2011 uskutočnili verejné knižnice Prešovského kraja celkom 4 236 podujatí, z toho 1 430 podujatí bolo venovaných informačnej výchove. Najviac podujatí bolo uskutočnených v knižniciach okresov Poprad (**899**), Prešov (**668**) a Bardejov (**505**). Podujatia navštívilo celkom **121 569** používateľov, čo je v porovnaní s inými kultúrnymi inštitúciami v kraji najvyššia návštevnosť.

Počet podujatí v regionálnych knižniciach v priebehu 5 rokov :

	RK	2007	2008	2009	2010	2011
1.	Bardejov	391	394	412	403	384
2.	Humenné	304	256	258	309	274
3.	Poprad	595	450	643	610	622
4.	Prešov	517	422	499	470	453
5.	Stará Ľubovňa	262	178	202	376	373
6.	Svidník	204	156	136	172	165
7.	Vranov n/Topľou	310	272	252	196	299
	SPOLU	2 583	2128	2402	2 536	2 570

V rámci regionálnych knižníc počet podujatí znovu stúpol a to o 34 podujatí. Priemer zvýšila knižnica v Poprade (**622**) a knižnica vo Vranove nad Topľou (**299**). V ostatných knižniciach počet uskutočnených podujatí mierne poklesol. Treba však povedať, že podujatia nie sú ich hlavnou činnosťou a aj napriek tomu knižnice prinášajú veľmi kvalitné akcie s vysokou návštevnosťou.

Tradične najviac podujatí sa uskutočnilo počas Týždňa slovenských knižníc. V mnohých knižniciach sú i naďalej uskutočňované periodické podujatia s niekoľkoročnou tradíciou a osvedčené komunitné akcie. Knižnice sa stávajú komunitnými centrami, spoločenskými a vzdelávacími inštitúciami s neutrálnou pôdou a okrem požičiavania kníh návštevníci využívajú aj stále nové a modernejšie knižnično - informačné služby a preto sledovanie návštevnosti takýchto podujatí je veľmi podstatná.

Návštevnosť podujatí v jednotlivých typoch knižníc.

	2007	2008	2009	2010	2011	% rozdiel 2010/11
Regionálne knižnice	67 243	58 675	63 300	55 812	69 306	+24,17
Mestské knižnice	16 767	19 541	18 733	20 214	35 956	+77,87
Ock s profesionálnymi z.	13 535	8 476	8 640	8 297	6 351	-23,45
Ock s neprofesionálnymi z.	8 313	8 882	9 042	7 121	9 956	+39,81
Všetky knižnice	105 858	95 574	99 715	91 444	121 569	+32,94

Trend návštevnosti knižničných podujatí v roku 2011 výrazne stúpol. V tabuľke môžeme vidieť, ako sa vyvíjajú podujatia najmä v mestských a obecných knižniciach. V mestských knižniciach návštevnosť výrazne stúpila (**+77,87**) a je najvyššia za posledných 5 rokov. Počet návštevníkov podujatí poklesol iba v Ock s PZ, čo je dôsledkom už skôr spomínaného odprofesionalizovania knižníc. Nakoniec svedčí o tom aj výrazný nárast podujatí v Ock s NZ (**+39,81**). Tieto výsledky sú dôkazom, že nerozhoduje počet uskutočnených podujatí, ale ich kvalita, ktorá do knižníc láka stále viac používateľov.

2. BIBLIOGRAFICKO - INFORMAČNÁ ČINNOSŤ

Ťažisko bibliografickej práce spočívalo na regionálnych knižniciach, ktoré v roku 2011 vytvorili **7 705** bibliografických záznamov v rámci **131** excerptovaných regionálnych časopisov a novín. Spolu vypracovali **836** rešerší, čo je oproti predchádzajúcemu roku opäť nárast (**+133**) a to aj napriek tomu, že používatelia majú viac možností vytvárať si rešerše sami, najmä cez www.kis3g.sk

Bolo vydaných **33 titulov** v rámci edičnej činnosti RK, z toho **17 bibliografií**. Spolu s mestskými a obecnými knižnicami bolo vypracovaných **876** rešerší. Spolu bolo poskytnutých **79 133** bibliografických a faktografických informácií z toho RK poskytli 51 836 informácií. Záujem o tieto bibliograficko – informačné služby, hlavne v menších mestách, je veľký. Všetky RK spracovávali a excerptovali záznamy z regionálnej tlače v systéme VIRTUA.

Knižnica P.O.Hviezdoslava koordinovala činnosť regionálnej bibliografie v Prešovskom kraji ako súčasť národnej bibliografie. Mgr. Ľubica Liptáková, ako členka sa zúčastňovala zasadnutí koordinačnej rady pre bibliografickú činnosť SR pri Slovenskej národnej knižnici v Martine.

Stav v regionálnych knižniciach

	2009	2010	2011
Počet rešerší	676	703	836
Počet bibliografií	19	18	17

3. METODICKÁ A PORADENSKÁ ČINNOSŤ

Knižnica P.O.Hviezdoslava v súlade so zriaďovacou listinou plnila funkciu koordinačného a metodického centra pre RK Prešovského samosprávneho kraja a zabezpečovala úlohy vyplývajúce z celoslovenských, krajských a regionálnych potrieb. V súvislosti s tým, sa uskutočnili rozbor, porady riaditeľov a odborných pracovníkov a metodické návštevy regionálnych a ostatných knižníc v kraji.

K základným úlohám metodiky v roku 2011 patrila koordinácia základných činností v systéme Virtua a sledovanie plnenia záverov z porad a Rozborov činnosti knižníc za rok 2010. S tým účelom boli

uskutočňované aj porady, metodické návštevy v knižniciach a bola udržiavaná stála spolupráca s komunikácia s riaditeľmi, metodikmi, bibliografmi, katalogizátormi, ako aj vedúcimi služieb v RK v kraji formou metodických konzultácií osobne, telefonicky a e-mailom.

V rámci koordinácie knižničných činností sme sa venovali metodike a implementácii knižničných systémov Clavius a KIS MASK pre malé a stredné knižnice a poradenskej činnosti knižniciam, ktoré pracujú v systéme Libris. Zároveň sme pravidelne usporadúvali školenia a semináre týkajúce sa knižnično – informačného systému Virtua a seminár pre administrátorov webových stránok v CMS Joomla.

Čo sa týka krajskej metodiky boli zabezpečované úlohy, odporúčania a usmernenia vyplývajúce z celoslovenských potrieb pre MK SR a SNK – Odbor pre knižničný systém pre nadriadeného zriaďovateľa VÚC – Odbor kultúry a úlohy pre odbornú činnosť knižníc.

Pokračovalo sa na portáli Internetového metodického centra pre obecné knižnice www.obecnakniznica.sk, ktoré slúžilo hlavne pre metodikov a knihovníkov Prešovského kraja, ale záujem je aj u metodikov a priamo pracovníkov obecných knižníc z iných regiónov Slovenska. Zároveň aktívne participujeme na projekte prezentačného celoslovenského portálu detskej literatúry www.murovacitaren.sk, ktorý technicky i obsahovo zabezpečujeme.

Za účelom získania nových informácií a skvalitnenia práce boli organizované pracovné porady a školenia, jednak pre riaditeľov za prítomnosti zriaďovateľa – Odboru kultúry PSK, ako aj pre odborných pracovníkov.

3. 1 ŠTATISTICKÁ, ROZBOROVÁ, ANALYTICKÁ A KONCEPČNÁ ČINNOSŤ

Štatistiku za rok 2011 sme spracovávali prostredníctvom online internetového formulára, ktorý bol vystavený na stránkach MK SR, aj klasickým zberom tlačenej výkazov MK KULT 01 a odoslaním do SNK v Martine

Knižnica P.O.Hviezdoslava v Prešove spracovala na základe štatistických podkladov Vyhodnotenie činnosti knižníc Prešovského kraja za všetky verejné knižnice PSK za rok 2010 pre rozbor o činnosti knižníc, vnútornú potrebu knižníc, SNK a PSK. Na základe požiadaviek PSK boli spracovávané podklady pre analýzy a správy týkajúce sa hlavne racionalizačných opatrení a dosiahnutých ukazovateľov činnosti RK..

Všetky aktivity metodických oddelení smerovali k upevneniu postavenia a rozvoja knižníc v PSK .

Činnosť metodických oddelení

	r. 2006	r. 2007	r. 2008	r.2009	r. 2010	r.2011
Metodické návštevy	437	367	287	199	171	155
Metodické konzultácie	-	560	973	1397	1447	1926
Porady, semináre, školenia	127	89	81	87	139	86

Počet klasických metodických návštev zabezpečovaných RK vzhľadom na nedostatok finančných prostriedkov klesá. Knižnice hľadajú nové formy poskytovania tejto služby pre obecné knižnice a to najmä elektronické. Prevládajú konzultácie – telefonické i e-mailové, či online konzultácie prostredníctvom komunikačných programov. To môžeme vidieť aj na neustále zvyšujúcom sa počte metodických konzultácií.

3. 2 EDIČNÁ ČINNOSŤ

V roku 2011 bolo vydaných 54 titulov publikácií. Oproti roku 2010 je to **o 21 titulov menej**. Medzi titulmi sa nachádzali najmä bibliografie, ročenky, či odborné zborníky.

Edičná činnosť v RK

	r. 2006	r. 2007	r. 2008	r. 2009	r.2010	r.2011
Edičná činnosť	33	47	35	75	54	33

4. INFORMAČNÉ TECHNOLOGIE

Informačných technológií v knižniciach PSK predstavujú základ v poskytovaných službách. V mnohých malých knižniciach stále pribúdajú nové technické možnosti, najmä internet pre verejnosť a vďaka príspevkom z grantového systému MK SR aj nové počítače s knižnično – informačným systémom KIS MaSK. Niektoré hlavne mestské knižnice si zakúpili systém Clavius

Počet osobných PC v roku 2011 poklesol z **533 na 499** (- 34 PC) z toho s pripojením na internet prístupných pre verejnosť je **269** (-3 PC oproti roku 2010). Príčinu vidíme v zastaranej technike a v jej vyradovaní

Počet knižníc s internetom pre verejnosť

Okres	Počet knižníc spolu	v tom - internet pre verejnosť					Počet kn. s internetom pre verejnosť
		RKK	RK	MK	Prof.	Neprof.	
1. Bardejov	78	0	1	0	4	5	10
2. Humenné	52	0	1	0	1	1	3
3. Kežmarok	34	0	0	3	1	3	7
4. Levoča	16	0	0	2	0	2	4
5. Medzilaborce	20	0	0	0	0	0	0
6. Poprad	29	0	1	2	3	6	12
7. Prešov	83	1	0	1	2	3	7
8. Sabinov	39	0	0	2	0	6	8
9. Snina	25	0	0	1	1	1	3
10. Stará Ľubovňa	40	0	1	1	0	2	4
11. Stropkov	27	0	0	1	0	0	1
12. Svidník	46	0	1	1	0	0	2
13. Vranov n/Topľou	50	0	1	0	1	4	6
Spolu - Prešovský kraj	539	1	6	14	17	33	67

Počet knižníc s internetom pre verejnosť v PSK klesol z 71 na 67 (- 4 knižnice) V súčasnosti ešte prebieha projekt MK SR Verejný internet cez SNK v Martine a v budúcnosti očakávame nárast IT vzhľadom na rozšírenie tohto projektu a rýchlo vyvíjajúcu sa informačnú spoločnosť.

5. PERSONÁLNE ZABEZPEČENIE KNIŽNÍC

5.1 ZAMESTNANCI

Počet zamestnancov knižníc v priebehu posledných rokov neustále klesá. Aj v roku 2011 opäť klesol z **201,30** zamestnancov (prepočítaný stav) na **188,34**, čo je v porovnaní s predchádzajúcim rokom o **12,96** zamestnancov menej.

Počet zamestnancov v knižniciach

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
RK	151	150	149,75	145,90	141,83	127,12
Mestské knižnice	28,97	28,65	30,15	29,65	28,71	33,36
Profesionálne knižnice	20,32	19,93	17,57	21,02	20,61	17
Neprofesionálne knižnice	28,90	21,82	23,91	18,19	9,88	10,86
Spolu	229,19	221,37	221,38	214,76	201,30	188,34

Z celkového počtu zamestnancov knižníc je **174,82** žien, **162,69** pracovníkov vykonávajúcich odborné knihovnícke činnosti, z toho **30,53** s VŠ s knihovníckym vzdelaním. V regionálnych knižniciach sa vzdelanostná úroveň pracovníkov zvyšuje a počet pracovníkov s VŠ knihovníckym vzdelaním stúpa, aj vďaka možnosti štúdia na Katedre informačných štúdií Prešovskej univerzity. Alarmujúci je však **neustály klesajúci**

trend zamestnancov, najmä v regionálnych knižniciach a to aj napriek tomu, že činnosť regionálnych knižníc sa neustále skvalitňuje a rozširuje. Od roku 2006 sa v RK znížil počet zamestnancov o **23,88** pracovníkov, čo je menej o **15,81%**

5.2 MZDY

Celkovo bolo na mzdy pracovníkov vynaložených **1 268 952€** oproti 1 264 118€ v roku 2010. Je to mierny nárast o **+ 4 833 €** V regionálnych knižniciach to bolo **889 646 €** oproti 925 775€ v minulom roku. Rozdiel u RK je opäť pokles o **- 36 129 €** čo je **3,9%**

Priemerná mzda v jednotlivých druhoch knižníc v prepočte na 1 mesiac

	r. 2006	r. 2007	r. 2008	r. 2009	r. 2010	r. 2011
Regionálne knižnice	461	486	507	564	544	583
Mestské knižnice	450	469	588	566	542	603
Profesionálne knižnice	346	453	475	450	482	466
Spolu všetky knižnice	419	469	523	529	524	561

Oproti roku 2010 stúpila priemerná mesačná mzda v RK z **544 € na 583 €**. V mestských knižniciach priemerná mzda po dvoch rokoch stúpila z **542 € na 603 €**. Priemerná mzda v MsK je o **20 € vyššia**, ako v RK, aj keď zamestnanci regionálnych knižníc vykonávajú vysoko odbornú prácu, ako je: vytváranie bibliografických a regionálnych databáz, metodická koordinácia verejných knižníc, odborná katalogizácia, prísne dodržiavajúca medzinárodné štandardy, príprava odborných seminárov, školení konferencií, odborná edičná činnosť, organizovanie vysoko kvalitných podujatí pre dospelých i deti a pod.

Vývoj priemernej mzdy pracovníkov v RK

RK	2007	2008	2009	2010	2011	% rozdiel
Bardejov	517	538	593	566	604	+6,7
Humenné	501	504	573	528	637	+20,6
Poprad	466	493	551	556	633	+13,8
Prešov	479	523	581	536	518	-3,35
Stará Ľubovňa	488	470	520	553	545	-1,44
Svidník	596	533	582	554	590	+6,4
Vranov n/T	470	490	540	518	575	+11,0

Priemerné mzdy pracovníkov RK v roku 2011 celkovo stúpili o **7,1%**. Mzdy poklesli v knižniciach Prešov (-3,35%) a Stará Ľubovňa (-1,44%). S priemernou mzdou na Slovensku sa nemá význam porovnávať, ale v rámci verejných knižníc, kde je priemerná mzda v RK **600€**, je celkový priemer **583€** v RK nižší o **-2,8%**

Celkové náklady na pracovníkov na dohodu boli v roku 2011 **56 334€** z toho v RK bolo na pracovníkov na dohodu vynaložené **14 368€**. Tento údaj nevieme porovnať s predchádzajúcim rokom, pretože v roku 2011 bol po prvýkrát vykazovaný.

6. FINANČNÉ ZABEZPEČENIE KNIŽNÍC

6.1 PREVÁDZKOVÉ DOTÁCIE

V roku 2011 dostali knižnice PSK na svoju činnosť **2 275 454 €**. Oproti predchádzajúcemu roku (**2 075 866 €**) je to nárast o **9,61%**.

Prevádzkové dotácie v knižniciach PSK

	2008	2009	2010	2011	% rozdiel 2010/11
z rozpočtu VUC	1 515 940 €	1 643 331 €	1 490 976	1 640 756	+10,04
z rozpočtu obce	591 448 €	586 593,36 €	490 361,50	594 364	+21,20
od iných subjektov	0 €	47 833,66 €	94 528,65	40 334	-57,33

Regionálne knižnice dostali z rozpočtu zriaďovateľa na prevádzku **1 640 756€** oproti 1 490 976€ v roku 2010. Príspevok od iných subjektov sa znížil takmer o 60%

6.2 NÁKUP KNIŽNIČNÉHO FONDU

Na nákup knižného fondu knižnice vyčlenili spolu **225 635 €** čo je oproti roku 2010 (**185 933€**) viac o **+39 702€ (+21,35%)**. Napriek tomu sa z rozpočtu na činnosť knižnice dá vyčleniť na nákup fondov len veľmi málo, preto dobrou pomocou je grantový systém MK SR, kde je zriadený podprogram na akvizíciu KF knižníc. Knižnice nakúpili **27 862 kn.** j, z čoho vyplýva, že cena jednej knihy opäť vzrástla z minuloročného priemeru **7,83 € na 8,10 €**. Netreba pripomínať že cena kníh už niekoľko rokov neustále stúpa a to a napriek nižšej DPH

Vývoj priemernej ceny za knihu

V €	2009	2010	2011
1 kniha	7,77	7,83	8,10

Finančné prostriedky na nákup KF podľa typov knižníc:

V €	2007	2008	2009	2010	2011
Regionálne knižnice	80 460,03 €	90 506,41 €	102 353,07 €	90 751,34€	137 087
Mestské knižnice	34 489,28 €	41 186,78 €	43 335,43 €	44 897,42€	39 946
Ock s profesionálnymi z.	28 284,01 €	23 438,86 €	20 774,04 €	17 663,29€	14 743
Ock s neprofesionálnymi z.	68 899,46 €	45 973,64 €	37 116,59 €	32 620,37	33 858
Všetky knižnice	212 398,33 €	201 105,03 €	203 579,13 €	185 933,42 €	225 635

Nákup knižničných dokumentov v € podľa typov knižníc v prepočtoch na jedného obyvateľa a používateľa:

	€ na obyvateľa				€ na používateľa			
	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
Regionálne knižnice	0,31	0,39	0,34	0,52	1,77	2,13	1,97	2,97
Mestské knižnice	0,32	0,34	0,34	0,31	2,79	2,78	3,09	2,89
Ock s profesionálnymi z.	0,34	0,31	0,25	0,25	3,43	3,22	2,76	2,86
Ock s neprofesionálnymi z.	0,16	0,15	0,14	0,15	2,15	1,94	1,84	1,95

Čo sa týka porovnávania jednotlivých okresov v kraji, najviac **€ na 1 obyvateľa** bolo vynaložené v okresoch Svidník (**0,81**) a Stará Ľubovňa (**0,51**), najmenej v okresoch Stropkov (**0,08**) Medzilaborce (**0,18**) a Levoča (**0,18**). V rámci celého kraja bolo v roku 2011 vynaložené na nákup kníh v priemere **0,33 €** na 1 obyvateľa čo je lo **0,10 €** viac ako v roku 2010 (0,23 €)

Finančné prostriedky na nákup KF v RK:

	RK	2007	2008	2009	2010	2011
1.	Bardejov	7 468,63 €	6 340,04 €	9 633 €	8 209€	8 183
2.	Humenné	10 854,41 €	9 648,28 €	9 440,45 €	5 790,16€	11 952,32
3.	Poprad	13 144,79 €	19 440,25 €	21 578,27 €	16 237,72€	28 616,98
4.	Prešov	23 335,32 €	22 629,92 €	23 223,75 €	23 933,39€	38 154,75
5.	Stará Ľubovňa	7 060,98 €	10 545,38 €	11 230,60 €	9 102,07€	13 460
6.	Svidník	4 116,05 €	4 889,33 €	8 773 €	7 971€	15 251
7.	Vranov n/Topľou	14 745,40 €	17 012,55 €	18 474 €	19 508€	21 469
	SPOLU	80 725,59 €	90 505,74 €	102 353,07 €	90 751,34€	137 087,05

Najviac finančných prostriedkov na nákup kníh pre svojich používateľov vyčlenili RK Prešov, RK Poprad a RK Humenné

V RK v porovnaní s rokom 2010 finančné prostriedky na nákup KF podstatne stúpili. Celkovo o **+46 336 €**

Na jedného obyvateľa vynaložili knižnice v RK **0,52 €** oproti **0,26 €** v roku 2010 a na 1 používateľa v priemere **2,97€** oproti **2,19 €** v roku 2010. Najviac € na jedného obyvateľa vynaložila knižnica vo Svidníku (**1,29 €**) a najmenej RK v Bardejove (**0,25 €**).

V nákupe na používateľa najviac € vynaložila taktiež RK Svidník (**6,11 €**) a RK Vranov nad Topľou (**4,41 €**) a najmenej Bardejov (**1,33 €** na používateľa).

RK - nákup v € na obyvateľa a používateľa:

		€ na 1 obyvateľa	
		2010	2011
1.	Bardejov	0,25	0,25
2.	Humenné	0,17	0,35
3.	Poprad	0,30	0,53
4.	Prešov	0,26	0,42
5.	Stará Ľubovňa	0,55	0,82
6.	Svidník	0,67	1,29
7.	Vranov n/ Topľou	0,84	0,93
	Spolu RK	0,34	0,52

		€ na 1 používateľa	
		2010	2011
1.	Bardejov	1,31	1,33
2.	Humenné	0,79	1,58
3.	Prešov	2,30	2,8
4.	Poprad	1,59	3,38
5.	Stará Ľubovňa	2,53	3,67
6.	Svidník	2,51	6,11
7.	Vranov n/ Topľou	3,83	4,41
	Spolu RK	1,97	2,97

6.3 VÝNOSY Z HLAVNEJ ČINNOSTI

Celkové výnosy z hlavnej činnosti – príjmy spolu vo verejných knižniciach Prešovského kraja sa v roku 2011 zvýšili z **2 500 042 €** na **2 681 050 €** (+ 181 008 €)

Z toho:

- tržby naopak poklesli z **261 776 €** na **221 490 €**
 - z nich poplatky za knižničné činnosti klesli z **148 811€** na **142 930€** čo je o **5 881 € menej**, než v roku 2010
 - z iných zdrojov, darov a grantov získali knižnice PSK **184 106 €**
 - z toho zo štátneho rozpočtu **81 773 €**

Najviac financií zo štátneho rozpočtu získali v roku 2010 regionálne knižnice (**156 815 €**), ktoré boli aj v tomto roku podporené grantovým systémom MKSR a mnohými inými donormi.

REGIONÁLNE KNIŽNICE

V regionálnych knižniciach výnosy z hlavnej činnosti mierne stúpili z **1 838 246** na **1 988 512€** čo je **8,17% viac** ako v roku 2010.

Z toho:

- tržby predstavovali **190 941€** (oproti roku 2010 (**229 993,80€**)
 - z toho poplatky za knižničné činnosti **114 122€**. V porovnaní s rokom 2010 (**118 901,77 €**) je to pokles o **4%**.
- z grantov, darov a sponzorsky RK knižnice získali **156 815€**. V porovnaní s predchádzajúcim rokom (**128 246,05€**) je to o **22% viac**.
 - z toho zo štátneho rozpočtu **60 590**

V. ZÁVER

V roku 2011 v PSK opäť poklesol počet obecných knižníc. Tento údaj však nevnímame negatívne. Zrušené knižnice existovali viac – menej formálne, dlhodobo stagnovali. Je dôležitejšie dávať prednosť kvalite poskytovaných knižnično-informačných služieb, pred počtom knižníc v kraji.

Záujem o knižničné služby napriek finančnej a ekonomickej kríze neklesá. Naopak knižnice v tomto období plnia dôležitú sociálnu funkciu, čím stúpa ich spoločenský status a uznanie. V značnej miere sa to pričínal aj cielený marketing, medializácia a úderná spolupráca knižníc. Používatelia majú čoraz väčší záujem o online služby, digitálne dokumenty, návštevy webstránok knižníc, či online katalógov. Mnohí si sami vypracúvajú rešerše, spravujú svoje užívateľské kontá cez internet. Knižnice sú zapojené do sociálnych sietí, najmä facebooku, čo je z hľadiska marketingu a propagácie knižničných aktivít veľmi účinné.

Knižnice sa v značnej miere venujú komunitnej činnosti, čím sa dostávajú do pozornosti širšiemu okruhu používateľov.

I. ÚVOD	1
II. HLAVNÉ ÚLOHY	1
1. Knižničná sieť	1
2. Práca metodických oddelení	3
III. HLAVNÉ UKAZOVATELE KNIŽNIČNÝCH ČINNOSTÍ	3
1. Knižničné fondy vo fungujúcich knižniciach	3
1.1 Prírastky	5
1.2 Obrat fondov podľa typov knižníc	5
1.3 Periodiká	6
2. Používatelia	7
2.1 Detskí používatelia do 15 rokov	8
2.2 Návštevnosť	9
3. Výpožičky	9
3.1 Medziknižničná výpožičná služba	11
IV. ĎALŠIE UKAZOVATELE	11
1. Vzdelávacie a kultúrno-spoločenské aktivity	11
2. Bibliograficko - informačná činnosť	12
3. Metodická a poradenská činnosť	12
3. 1 Štatistická, rozborová, analytická a koncepcná činnosť	13
3. 2 Edičná činnosť	13
4. Informačné technológie	14
5. Personálne zabezpečenie knižníc	14
5.1 Zamestnanci	14
5.2 Mzdy	15
6. Finančné zabezpečenie knižníc	15
6.1 Prevádzkové dotácie	15
6.2 Nákup knižničného fondu	16
6.3 Výnosy z hlavnej činnosti	17
V. ZÁVER	17